

THEORIEBOEK
SERVICES

InBusiness

Bedrijfsadministratie elementair

ThiemeMeulenhoff

Inhoudsopgave

Voorwoord

1 BAE01 De balans opmaken

Introductie

Theorie

2 BAE02 Boekingsdocumenten verwerken

3 BAE03 Het grootboek bijhouden

4 BAE04 Opbrengsten, kosten en privé boeken

5 BAE05 Journaliseren

6 BAE06 Kolommenbalans maken

7 BAE07 Omzetbelasting boeken en aangifte ob doen

8 BAE08 Subadministraties bijhouden

9 BAE09 Archiveren

1 De balans opmaken

Auteur
Gerard van Heeswijk

Eindredactie
Pieter Mijster

THEORIE

Introductie

De uitdaging

De directie wil inzicht in de financiële cijfers van een onderneming. Deze cijfers zijn van belang zodat de leidinggevendenden de juiste beslissingen kunnen nemen. Hiervoor moet er een balans worden opgesteld. Door de balans krijgt de directie van de onderneming inzicht in de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen van de onderneming.

Aan de slag:

Stel de liquiditeitsbalans samen en geef daarin aan wat de waarde is van de vaste en vlottende activa, de lang- en kortlopende schulden en het eigen vermogen.

De Hollandse bal bv
Stadionweg 13
5432 AB
Halfweg

Liquiditeitsbalans De Hollandse bal bv per 31 december 2021

Vaste activa		Eigen vermogen	
Gebouwen	€ 1.150.000	Aandelenkapitaal	€ 500.000
Auto's	€ 103.000	Algemene reserve	€ 568.640
Inventaris	€ 48.600		
Vlottende activa		Langlopende schulden	
Voorraad goederen	€ 90.000	3% hypothecaire lening	€ 360.000
Debiteuren	€ 65.000	Kortlopende schulden	
ING	€ 27.500	Rabobank	€ 4.860
Kas	€ 1.500	Crediteuren	€ 39.800
	€ 1.485.600	At te dragen btw	€ 12.300
			€ 1.485.600

Figuur 1

Leerdoelen

Wat heb ik voor deze uitdaging nodig?

Kennis:

- Ik kan de begrippen balans, liquiditeitsbalans, bezittingen, vlottende activa, vaste activa, langlopende schulden, kortlopende schulden en eigen vermogen beschrijven.
- Ik kan verschillende namen geven voor hetzelfde begrip (activa, passiva).
- Ik kan de meest voorkomende begrippen in en vanuit het Engels vertalen.

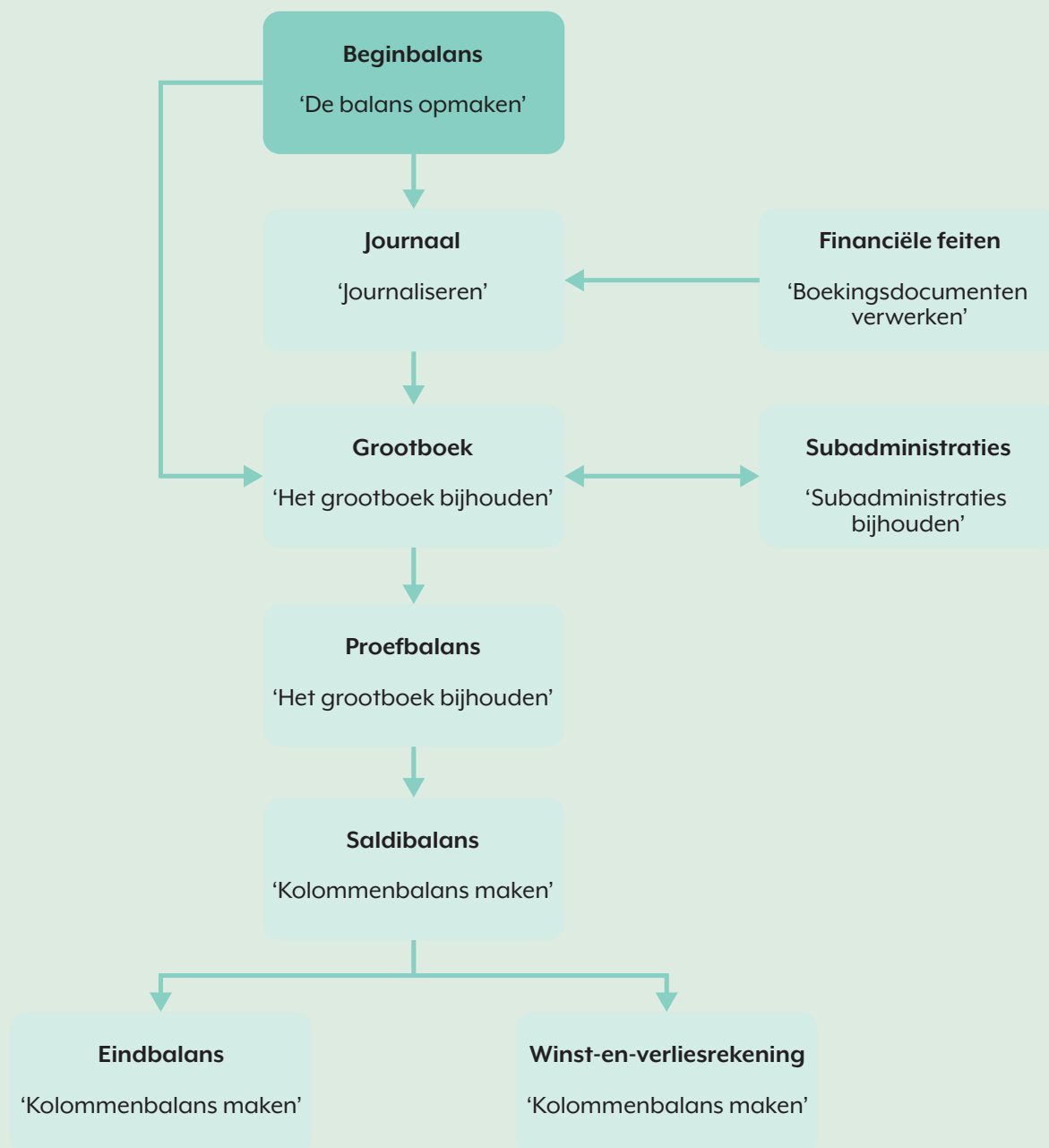
Begrip:

- Ik kan uitleggen dat een balans altijd in evenwicht is.
- Ik kan toelichten dat bezittingen zijn gefinancierd met eigen vermogen, langlopende en kortlopende schulden.
- Ik kan het verschil tussen administratie en boekhouding aangeven.

Vaardigheid:

- Ik kan een eenvoudige liquiditeitsbalans van een onderneming samenstellen.

Boekhoudkundige cyclus

Figuur 2 De boekhoudkundige cyclus

De boekhoudkundige cyclus bestaat uit opeenvolgende stappen die in het schema zijn opgenomen.

1 Administratie en boekhouding

1.1 Administratie

De begrippen **administratie** en boekhouding gebruik je door elkaar. Toch betekenen ze niet hetzelfde. Iedereen heeft bijna dagelijks met administratie te maken. Je agenda op je smartphone is een soort administratie, waarin je je afspraken bijhoudt. Hetzelfde geldt voor het adressenboek of je contactenlijst op je smartphone, of je die nu wel of niet in de cloud bijhoudt. Een ouderwetse verjaardagskalender op het toilet is een ander voorbeeld van een administratie, evenals de ranglijsten van de FIFA-voetbalcompetitie.

Kenmerkend voor al deze administraties is het:

- Verzamelen van gegevens
- Vastleggen van gegevens
- Verwerken van gegevens, met als doel:
- Verstrekken van informatie

In een schema zien deze 4 V's er als volgt uit:

Figuur 3

Je kunt administratie als volgt omschrijven:

Administratie is het systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens met als doel daarmee informatie te verstrekken.

1.2 Boekhouding of financiële administratie

Een **boekhouding** is een bijzondere vorm van een administratie. In een boekhouding leg je financiële gegevens van een persoon of organisatie vast. In de praktijk spreek je dan ook meestal over financiële administratie. Financiële administratie is dus een ander begrip voor de boekhouding van een onderneming.

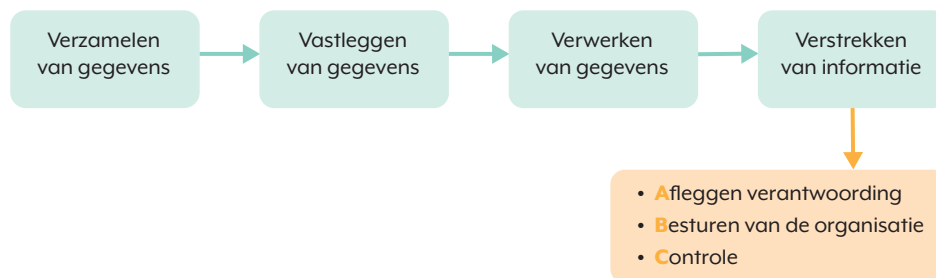
In een boekhouding leg je financiële gegevens vast en verwerk je deze volgens een bepaald systeem. Maar net als elke andere administratie richt de boekhouding zich ook op het verstrekken van informatie. Deze informatie kan zijn bedoeld voor personen binnen de onderneming, maar ook voor personen of organisaties buiten de onderneming. De leiding van een onderneming wil weten hoe de financiële situatie van de onderneming is. Maar ook een bank die geld (krediet) aan deze onderneming verstrekt, is geïnteresseerd in de financiële gang van zaken binnen de onderneming.

Mogelijk blijkt uit de boekhouding dat het te lang duurt voordat vorderingen op de klanten worden ontvangen. Dat kan voor de leiding van de onderneming aanleiding zijn om meer aandacht te besteden aan het innen van deze vorderingen. In dat geval is de boekhouding ook een middel om *verantwoording* af te leggen: de persoon die verantwoordelijk is voor het beheer van de vorderingen maakt via de boekhouding zichtbaar wat hij heeft gedaan. Naar aanleiding van de *controle* van de afgelegde verantwoording kan de bedrijfsleiding bestuurlijke maatregelen nemen.

In dit voorbeeld is de boekhouding, als bijzondere vorm van een administratie, gebruikt om informatie aan de leiding van de onderneming te verstrekken. Samengevat kun je deze vorm van boekhouding daarom omschrijven als:

- **V**erzamelen van gegevens
- **V**astleggen van gegevens
- **V**erwerken van gegevens
- **V**erstrekken van informatie, met als doel:
 - **A**fleggen van verantwoording
 - **B**esturen van de organisatie
 - **C**ontroleren van de verantwoording die daarover moet worden afgelegd

In schema zien deze 4 V's en ABC er als volgt uit:

Figuur 4

1.3 Jaarrekening

De informatie uit de boekhouding belandt uiteindelijk in een interne jaarrekening en een externe jaarrekening.

Een *jaarrekening* bestaat uit:

- 1 Een **balans**
- 2 Een winst-en-verliesrekening
- 3 Een toelichting bij de balans en de winst-en-verliesrekening

Een *interne jaarrekening* is bestemd voor de leiding van de onderneming en andere functionarissen binnen de onderneming. Intern stel je overigens wel vaker gedurende het jaar (per maand of per kwartaal) een balans en een winst-en-verliesrekening op. Hierdoor verstrek je tussentijds informatie die bijvoorbeeld nodig is voor het besturen van de onderneming.

De *externe jaarrekening* is bestemd voor personen en organisaties buiten de onderneming. Hierbij kun je denken aan de aandeelhouders en andere vermogensverschaffers, maar ook aan de eigen werknemers en andere belanghebbenden. In de wet is nauwkeurig omschreven aan welke eisen de externe jaarrekening moet voldoen.

1.4 Handmatig boekhouden

We leven in een digitaal tijdperk. Je gebruikt vaker het touchscreen van je laptop dan een pen. Dat digitale tijdperk heeft natuurlijk ook gevolgen gehad voor de manier waarop ondernemingen hun boekhouding bijhouden. Vroeger werden boekhoudingen handmatig met pen en papier bijgehouden. Tegenwoordig gebruikt bijna elke onderneming daar een softwarepakket voor. Je spreekt dan over geautomatiseerde administratie of over computerboekhouden.

Figuur 5

Roel Seidell

Toch leer je bij 'elementaire kennis bedrijfsadministratie' de boekhouding handmatig bijhouden, dus met pen en papier. Dit is de enige manier waarop je het vak boekhouden kunt leren.

Natuurlijk kun je direct met een softwarepakket leren werken. Je komt dan al snel tot de ontdekking dat je niets begrijpt van wat je doet. Een softwarepakket accepteert namelijk al je administratieve gegevens als je die volgens de regels invoert. Het pakket zorgt er dan voor dat er een eindresultaat uitrolt, alleen weet je niet hoe dat resultaat tot stand is gekomen en of het dus klopt. Het is daarom nodig dat je leert begrijpen wat er allemaal gebeurt als je een softwarepakket gebruikt. En dat kan alleen maar als je het vak boekhouden vanaf het begin handmatig leert uitvoeren.

2 De balans

2.1 De balans van een startende ondernemer

Als ondernemer wil je regelmatig een beeld van je bezittingen hebben. Daarbij wil je ook graag weten hoe je aan die bezittingen bent gekomen:

- 1 Heb je zelf het geld (de financiële middelen) daarvoor verstrekt? Of:
- 2 Hebben anderen daarvoor het geld (de financiële middelen) verstrekt?

In het eerste geval spreek je van **eigen vermogen**; in het tweede geval heb je daardoor schulden gekregen.

Het overzicht waarop de bezittingen, het eigen vermogen en de schulden van een onderneming staan, noem je een balans.

In praktijkvoorbeeld 1 leer je hoe een balans eruitziet. In dit voorbeeld zie je hoe een zeer beperkte balans van een beginnend ondernemer er steeds realistischer uit gaat zien.

Praktijkvoorbeeld 1

Stel de balans samen van Piet Avontuur (I)

Gegeven

Piet Avontuur heeft al heel lang plannen om een eigen zaak te beginnen. Hij weet ook al heel lang wat voor soort zaak hij wil starten. Piet houdt van gamen en weet daar ook heel veel van. Hij wil een winkel beginnen met goed lopende merken games en de daarvoor benodigde spelcomputers. Zijn zaak krijgt de naam 'Gamepie'.

De afgelopen jaren heeft Piet daarvoor een flink bedrag bij elkaar kunnen sparen. Hij had geluk dat hij ook een flinke som geld uit de erfenis van een rijke tante ontving. Daardoor is hij in maart 2022 zover dat hij zijn wens kan laten uitkomen. Op 1 maart 2022 heeft Piet € 300.000 op zijn bankrekening staan. Allemaal geld dat hij zelf bij elkaar heeft gespaard.

Gevraagd

Stel de balans voor Piet Avontuur van zijn zaak 'Gamepie' per 1 maart 2022 samen.

Uitwerking

De balans van 'Gamepie' ziet er op 1 maart 2022 als volgt uit:

Debet	Balans Gamepie per 1 maart 2022		Credit
Bank	€ 300.000	Eigen vermogen	€ 300.000
	€ 300.000		€ 300.000

Een balans is een overzicht van de bezittingen, schulden en het eigen vermogen van een onderneming op een bepaald moment. De bezittingen plaats je aan de linkerkant. Dat noem je de **debetzijde**.

De schulden en het eigen vermogen plaats je aan de rechterzijde. Dat noem je de **creditzijde**.

Op deze (begin)balans staat aan de creditzijde alleen nog maar het bedrag dat Piet aan zijn onderneming 'Gamepie' beschikbaar heeft gesteld om zijn zaak te beginnen. Schulden heeft Piet (nog) niet. Aan de debetzijde zie je als enige bezitting het bedrag van € 300.000 op zijn bankrekening. Je kunt op deze eenvoudige beginbalans zien dat Piets bezit van € 300.000 is ontstaan door het geld dat hij zelf in de zaak investeert: het eigen vermogen van € 300.000.

Piet wil zijn zaak graag in een eigen winkelpand beginnen. Huren is tegenwoordig duur en als huurder moet je er rekening mee houden dat de huurprijs het volgend jaar weer hoger is. Piet heeft een pand aan de rand van het centrum van de stad gezien. De vraagprijs voor dit pand is € 320.000. Piets bank is bereid hem een lening van € 200.000 te verstrekken zodat hij het pand kan kopen. Het winkelpand geldt als onderpand. Zo'n lening met een gebouw als onderpand noem je een **hypothecaire lening**.

Een hypothecaire lening moet je meestal in termijnen terugbetalen over een periode van twintig tot dertig jaar. Dat terugbetalen noem je **aflossen**. Daarnaast wil de bank uiteraard een vergoeding over het geleende bedrag. Die vergoeding noem je de **interest** en die druk je uit in een percentage. Piet moet de bank over het geleende bedrag 3% interest per jaar betalen. Je spreekt daarom over een 3% hypothecaire lening.

Praktijkvoorbeeld 1**Stel de balans samen van Piet Avontuur (2)****Gegeven**

Piet Avontuur koopt op 11 maart 2022 een winkelpand voor € 320.000. Om de aankoop te financieren heeft hij op 10 maart 2022 een 3% hypothecaire lening van € 200.000 afgesloten. Het restant betaalt Piet zelf.

Gevraagd

- a Stel de balans voor Piet Avontuur van zijn zaak 'Gamepie' samen per 10 maart 2022 na afsluiting van de hypothecaire lening. Het bedrag ontvangt Piet op zijn bankrekening.
- b Stel de balans per 11 maart 2022 samen nadat Piet het winkelpand heeft gekocht.

Uitwerking

- a Aan de creditzijde van de balans zet je de eerste schuld neer die Piet nu heeft: de 3% hypothecaire lening van € 200.000. Het tegoed bij de bank neemt nu (tijdelijk) toe met € 200.000 tot € 500.000.

De balans van 'Gamepie' ziet er op 10 maart 2022 als volgt uit:

Debet	De balans van Gamepie per 10 maart 2022				Credit
Bank	€	500.000	Eigen vermogen	€	300.000
			3% hypothecaire lening	€	200.000
	€	500.000		€	500.000

- b Aan de debetzijde van de balans zet je als nieuwe bezitting het *winkelpand* voor € 320.000. Piet betaalt het verschuldigde bedrag voor de aankoop van het winkelpand vanaf zijn bankrekening. Dat banktegoed daalt met € 320.000 tot € 180.000.

De balans voor Piet Avontuur van "Gamepie" ziet er op 11 maart 2022 zo uit:

Debet		De balans van Gamepie per 11 maart 2022		Credit	
Winkelpand	€	320.000	Eigen vermogen	€	300.000
Bank	€	180.000	3% hypothecaire lening	€	200.000
	€	500.000		€	500.000

De balans van 11 maart 2022 laat zien dat:

- Het eigen vermogen na de aankoop van het winkelpand gelijk is gebleven: € 300.000.
- Het bedrag op de bankrekening is afgenomen.
- Naast het eigen vermogen van € 300.000 er nu een schuld is van € 200.000.
- Het totaal van de debetzijde (de bezittingen) en de creditzijde (eigen vermogen en schulden) door de aankoop is toegenomen tot € 500.000.
- De balans in evenwicht blijft. Vandaar de naam balans: een balans blijft altijd in evenwicht.

Een leeg winkelpand is onvoldoende om een zaak te beginnen. Piet denkt goed na over de inrichting van zijn zaak. Hij richt zijn winkel in met mooie schappen en displays. Er moet ook een toonbank en een elektronische kassa komen. Achter de winkel komt een klein magazijn met enkele magazijnstellingen. De inrichting van een zaak met dit soort spullen noem je de **inventaris**. Piet besluit om een bestelauto te kopen. Dat kost allemaal veel geld.

Gelukkig heeft Piet in zijn familie ook nog een oom die wel wat geld over heeft. Bij die oom kan hij tegen gunstige voorwaarden € 40.000 lenen. De interestvergoeding die de oom vraagt is laag en Piet hoeft de eerste twee jaar nog niets terug te betalen.

Praktijkvoorbeeld 1

Stel de balans samen van Piet Avontuur (3)

Gegeven

Piet Avontuur koopt op 15 maart 2022 zijn inventaris voor € 20.000. Daarnaast koopt hij op die datum ook een bestelauto voor € 35.000. Om dit allemaal te kunnen betalen sluit hij bij een oom een 2% lening voor € 40.000 af. Het restantbedrag van de aankopen betaalt hij met geld van zijn bankrekening.

Gevraagd

Stel de balans voor Piet Avontuur van zijn zaak 'Gamepie' per 15 maart 2022 samen.

Uitwerking

Aan de debetzijde van de balans komen er twee bezittingen bij: de inventaris voor € 20.000 en de bestelauto van € 35.000. Aan de creditzijde komt er een schuld bij: de 2% lening van € 40.000. Het tegoed bij de bank daalt door deze aankopen met: € 20.000 + € 35.000 - € 40.000 = € 15.000. Dat betekent dat Piets banktegoed op 20 maart 2022 nog € 180.000 - € 15.000 = € 165.000 is.

De balans van 'Gamepie' ziet er op 15 maart 2022 nu zo uit:

Debet	De balans per Gamepie per 15 maart 2022				Credit
Winkelpand	€	320.000	Eigen vermogen	€	300.000
Bestelauto	€	35.000	3% Hypothecaire lening	€	200.000
Inventaris	€	20.000	2% Lening	€	40.000
Bank	€	165.000			
	€	<u>540.000</u>		€	<u>540.000</u>

De balans van 15 maart 2022 laat zien dat:

- Het eigen vermogen na de aankoop van de inventaris en de bestelauto en de nieuwe lening gelijk is gebleven: € 300.000.
- Het bedrag dat op de bankrekening staat is afgenomen.
- Er aan de creditzijde een nieuwe schuld van € 40.000 is bijgekomen.
- Het totaal van de debetzijde (de bezittingen) en de creditzijde (eigen vermogen en schulden) is toegenomen tot € 540.000.
- De balans in evenwicht blijft.

De zaak is ingericht, maar nu moet Piet ervoor zorgen dat hij spullen heeft die hij wil verkopen. Hij zorgt voor een voorraad games, spelcomputers en aanverwante artikelen. In vaktermen noem je dat de *voorraad goederen*. Een winkelier zorgt ervoor dat hij voor zijn klanten voldoende goederen in voorraad heeft. Daardoor gaat het vaak om een flink bedrag dat nodig is om ervoor te zorgen dat de voorraad goederen groot genoeg is. Gelukkig zijn leveranciers vaak wel bereid (een deel van) de voorraad goederen te leveren zonder dat je direct alles betaalt. In vaktermen zeg je dan dat je *leverancierskrediet* hebt gekregen of anders gezegd: je hebt *op rekening goederen gekocht*. De schulden aan die leveranciers moet je meestal binnen een niet te lange termijn betalen. Die termijn verschilt per leverancier en ligt vaak tussen de 14 en 60 dagen. Een verzamelnaam voor alle schulden aan leveranciers is **crediteuren**.

Praktijkvoorbeeld 1**Stel de balans samen van Piet Avontuur (4)****Gegeven**

Piet Avontuur koopt op 20 maart 2022 handelsgoederen voor een totaalbedrag van € 124.000. In totaal waren leveranciers bereid deze goederen voor € 54.000 op rekening te leveren. Het restantbedrag van € 70.000 heeft Piet vanuit zijn banktegoed moeten betalen.

Gevraagd

Stel de balans voor Piet Avontuur van 'Gamepie' per 20 maart 2022 samen.

Uitwerking

Aan de debetzijde van de balans zet je als nieuwe bezitting de voorraad goederen voor € 124.000. Aan de creditzijde van de balans komt een nieuwe schuld te staan onder de naam crediteuren van totaal € 54.000. Het banktegoed neemt af met € 70.000 tot € 95.000.

De balans van 'Gamepie' ziet er op 20 maart 2022 nu zo uit:

Debet	De balans van Gamepie per 20 maart 2022				Credit
Winkelpand	€	320.000	Eigen vermogen	€	300.000
Bestelauto	€	35.000	3% Hypothecaire lening	€	200.000
Inventaris	€	20.000	2% Lening	€	40.000
Voorraad goederen	€	124.000	Crediteuren	€	54.000
Bank	€	95.000			
	€	<u>594.000</u>		€	<u>594.000</u>

De balans van 20 maart 2022 laat zien dat:

- Het eigen vermogen, ondanks de aankoop van de goederen (en het krediet van de leveranciers) gelijk is gebleven: € 300.000.
- Het bedrag dat op de bankrekening staat is afgenomen.
- Er aan de creditzijde een nieuwe schuld van € 54.000 aan crediteuren is bijgekomen.
- Het totaal van de debetzijde (de bezittingen) en de creditzijde (eigen vermogen en schulden) is toegenomen tot € 594.000.
- De balans in evenwicht blijft.

Piet is nu wel zover dat niets de officiële opening van de zaak op 1 april 2022 in de weg staat. Het is dan wel handig dat de kas contant geld in de vorm van munten en bankbiljetten bevat. Piet haalt bij de bank contant geld van zijn rekening.

Praktijkvoorbeeld 1

Stel de balans samen van Piet Avontuur (5)

Gegeven

Piet Avontuur haalt op 1 april 2022 bij zijn bank voor € 2.000 aan kasgeld.

Gevraagd

Stel de balans voor Piet Avontuur van zijn zaak 'Gamepie' per 1 april 2022 samen.

Uitwerking

Aan de debetzijde van de balans komt als nieuwe bezitting de *kas* voor € 2.000.

Het banktegoed neemt af van € 95.000 tot € 93.000.

De balans van 'Gamepie' ziet er op 1 april 2022, kort voor de opening van de winkel, nu als volgt uit:

Debet	De balans van Gamepie per 1 april 2022				Credit
Winkelpand	€	320.000	Eigen vermogen	€	300.000
Bestelauto	€	35.000	3% Hypothecaire lening	€	200.000
Inventaris	€	20.000	2% Lening	€	40.000
Voorraad goederen	€	124.000	Crediteuren	€	54.000
Bank	€	93.000			
Kas	€	2.000			
	€	<u>594.000</u>		€	<u>594.000</u>

De balans van 1 april 2022 laat zien dat:

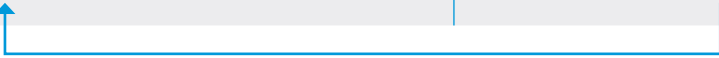
- Het eigen vermogen nog steeds € 300.000 is.
- De samenstelling van de bezittingen is veranderd. Kas is € 2.000 en Bank gaat van € 95.000 naar € 93.000.
- Het totaal van de debetzijde (de bezittingen) en de creditzijde (eigen vermogen en schulden) € 594.000 is gebleven.
- De balans in evenwicht blijft.

2.2 Activa en passiva

Op de balans van Gamepie zie je het volgende.

- De bezittingen, ook wel de **activa** genoemd, vind je aan de debetzijde. De activa bestaan uit de hulpmiddelen die een onderneming heeft aangeschaft en het kasgeld en banktegoed.
- De schulden en het eigen vermogen, samen de **passiva** genoemd, vind je aan de creditzijde. De passiva geven aan hoe de activa zijn aangeschaft. Hier kun je dus lezen hoe een onderneming aan het geld is gekomen om haar bezittingen te financieren (betalen).

De inrichting van de balans kun je schematisch als volgt weergeven.

Debet	Schematische inrichting van een balans		Credit
Bezittingen (activa) Investerings		Eigen vermogen en schulden (passiva) Bronnen van financiering	
			

Een balans heeft een linker- en een rechterzijde. Dit noem je een indeling in *scontrovorm*.

De totaaltellingen aan de debet- en creditzijde van de balans zijn aan elkaar gelijk. Een balans is altijd *in evenwicht*. Denk maar aan de betekenis van het woord 'balans' in het dagelijkse taalgebruik. Dit evenwicht ontstaat namelijk doordat het eigen vermogen en de schulden (totaal creditzijde) helemaal is geïnvesteerd in activa (totaal debetzijde). Als je bijvoorbeeld goederen koopt of verkoopt, rekeningen betaalt of kosten maakt, blijft de balans in evenwicht.

Veranderingen op de balans vinden dagelijks plaats. Het is dus belangrijk dat je een datum boven de balans zet zodat je weet over welke balans je het hebt.

Figuur 6

Je hebt gezien dat je met het eigen vermogen en de schulden niet kunt betalen. Soms spreek je in plaats van schulden ook wel over *vreemd vermogen* als tegenstelling van het eigen vermogen dat de ondernemer zelf in de zaak heeft gestoken. Met dit vermogen zijn al allerlei zaken aangeschaft. Betalen kun je alleen met geld (de betalingsmiddelen). Dat geld zit in de kas of staat op de bankrekening. De bedragen op de rekeningen *Kas* en *Bank* vormen samen de **liquide middelen** van de onderneming.

Let op!

Houd de indeling van de bezittingen, het eigen vermogen en schulden op de balans aan zoals in Praktijkvoorbeeld 1 van Piet Avontuur. Als je verder leest, leer je waarom je die volgorde moet aanhouden.

2.3 De balans van een bestaande onderneming

Je ziet hoe een balans van een startende ondernemer tot stand komt. Het is je daarbij zeker opgevallen dat de balans altijd in evenwicht blijft, ook als het aantal bezittingen toeneemt en er schulden ontstaan.

Ook voor een bestaande onderneming geldt dat de balans altijd in evenwicht blijft. Daarbij staan ook aan de debetzijde de bezittingen en aan de creditzijde het eigen vermogen en de schulden.

Praktijkvoorbeeld 2

Stel de balans samen van Daphne Koster (I)

Gegeven

Daphne Koster is eigenaresse van een sportzaak. Zij beschikt op 1 januari 2022 over de volgende bezittingen en schulden:

<i>Bezittingen</i>		
Winkelpand	€	320.000
Inventaris	€	25.000
Voorraad goederen	€	136.000
Kasgeld	€	2.000
Debiteuren	€	7.000
Tegoed bij de Rabobank	€	23.000
Bestelauto	€	30.000
<i>Schulden</i>		
3% Hypothecaire lening	€	230.000
1,5% Lening	€	15.000
Rekening courant krediet ING	€	15.000
Crediteuren	€	85.000

Op de lijst met bezittingen staan twee nieuwe posten als je de bezittingen en schulden vergelijkt met praktijkvoorbeeld 1:

* *Debiteuren*

Je bent als schuld de *Crediteuren* al tegengekomen. *Crediteuren* is de verzamelnaam voor de schulden aan leveranciers omdat zij aan jou goederen (of diensten) op rekening hebben geleverd. Zo kan het voorkomen dat Daphne Koster op haar beurt weer goederen levert aan haar klanten, die pas later hoeven te betalen. Je spreekt dan van afnemerskrediet: jij verleent jouw klant, de afnemer, krediet. *Debiteuren* is de verzamelnaam van alle vorderingen op klanten aan wie de onderneming op rekening goederen (of diensten) heeft geleverd.

* *Rekening courant krediet*

Daphne staat rood bij de ING. Vaak hebben ondernemers een **rekening courant** bij de bank. Dat betekent dat ze binnen zekere grenzen op deze bankrekening rood mogen staan (= schuld hebben). Op een rekening-courant bij de bank kun je soms een tegoed en soms een schuld hebben staan.

Gevraagd

- a Bereken het eigen vermogen van Daphne Koster op 1 januari 2022.
- b Stel de balans van Daphne Koster samen per 1 januari 2022.

Uitwerking

- a In een onderneming zijn de bezittingen altijd gefinancierd met eigen vermogen of schulden.

Bezittingen = Eigen vermogen + Schulden

Als je nu uitrekent hoeveel de totale bezittingen op 1 januari 2022 waard zijn en daar het totaal van alle schulden afhaalt, moet het verschil dus het eigen vermogen zijn. Met andere woorden:

Eigen vermogen = Bezittingen – Schulden

Als je de bezittingen en schulden op een rijtje zet, krijg je:

<i>Bezittingen</i>		
Winkelpand	€	320.000
Inventaris	€	25.000
Voorraad goederen	€	136.000
Kasgeld	€	2.000
Debiteuren	€	7.000
Tegoed bij de Rabobank	€	25.000
Bestelauto	€	30.000
		€ 545.000
<i>Schulden</i>		
3% Hypothecaire lening	€	230.000
1,5% Lening	€	15.000
Rekening courant krediet ING	€	15.000
Crediteuren	€	85.000
		€ 345.000
Eigen vermogen		€ 200.000

- b Je kunt nu de balans van Daphne Koster per 1 januari 2022 samenstellen. Houd daarbij dezelfde volgorde aan als in de balans bij praktijkvoorbeeld 1.

Debet		Balans Daphne Koster per 1 januari 2022		Credit	
Winkelpand	€	320.000	Eigen vermogen	€	200.000
Bestelauto	€	30.000	3% Hypothecaire lening	€	230.000
Inventaris	€	25.000	1,5% Lening	€	15.000
Voorraad goederen	€	136.000	ING	€	15.000
Debiteuren	€	7.000	Crediteuren	€	85.000
Rabobank	€	25.000			
Kas	€	2.000			
	€	545.000		€	545.000

De balans van 1 januari 2022 laat zien dat:

- Eigen vermogen en schulden aan creditzijde staan (Passiva).
- Bezittingen aan de debetzijde staan (Activa).
- De waarde van de bezittingen even groot is als de waarde van het eigen vermogen plus de schulden.
- De balans daardoor in evenwicht is.

3 Liquiditeitsbalans

Het is je misschien al opgevallen dat de bezittingen, eigen vermogen en de schulden op de balansen van Piet Avontuur en Daphne Koster in een bepaalde volgorde staan. Zo staat boven aan de debetzijde het winkelpand of de gebouwen en helemaal onderaan het kasgeld.

De posten op de balans, ook wel *balansposten* genoemd, splits je zowel aan de linkerkant (debetzijde) als rechterkant (creditzijde) in groepen. Deze indeling is vooral van belang om de eigenaar duidelijk te laten zien of de onderneming financieel gezond is.

Je deelt de balans als volgt op in groepen.

Debet	Balans per ...	Credit
Vaste Activa	Eigen vermogen	
Vlottende Activa	Langlopende schulden	
	Kortlopende schulden	

In deze balans kom je weer een aantal nieuwe begrippen tegen. We zetten ze hieronder op een rijtje.

Debetzijde

Vaste activa

Een ondernemer zal regelmatig gebruikmaken van zijn bedrijfsauto. Die bedrijfsauto is niet na één ritje versleten, maar gaat hopelijk enkele jaren mee. In vaktaal zeg je dat een bedrijfsauto langer dan één productieproces meegaat en daardoor behoort een bedrijfsauto tot de **vaste activa**. Voorbeelden van vaste activa zijn gebouwen, machines, inventaris en transportmiddelen.

Vlottende activa

Een ondernemer verkoopt producten. Een trainingspak of een paar voetbalschoenen kun je maar één keer verkopen. In vaktaal zeg je dat handelsgoederen maar één productieproces meegaan. Een ondernemer vult de voorraad goederen regelmatig aan. Handelsgoederen behoren daardoor tot de **vlottende activa**. Voorbeelden van vlottende activa zijn debiteuren, voorraad goederen, bank en kas (liquide middelen). Het kasgeld kun je immers ook maar één keer uitgeven.

Creditzijde

Eigen vermogen

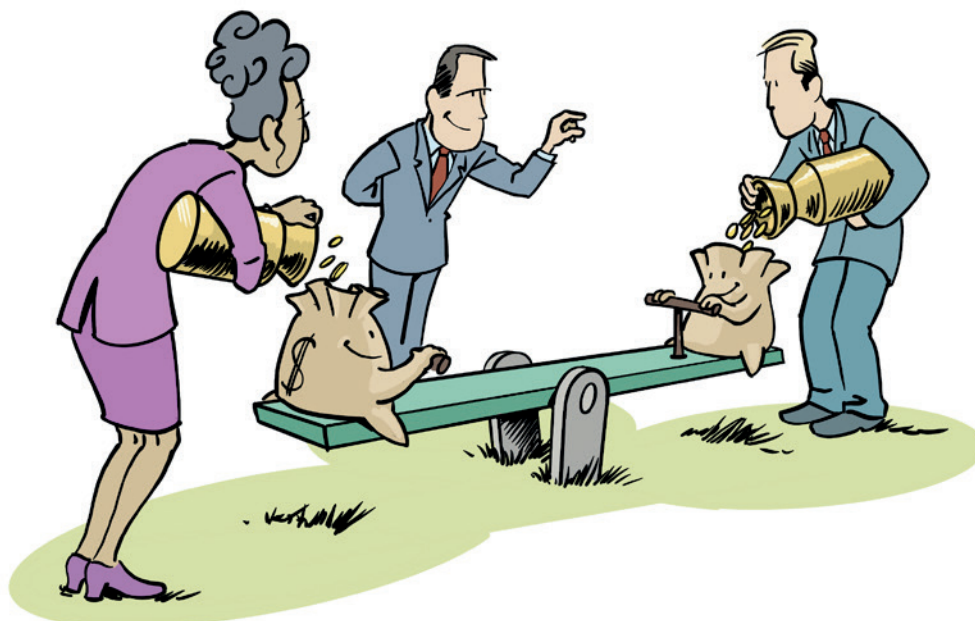
Een onderneming kan op allerlei manieren aan geld komen. In eerste instantie zal een ondernemer zelf geld in zijn zaak stoppen. Dat noem je het *eigen vermogen*. Dit vermogen is blijvend in de onderneming geïnvesteerd. Je noemt het daarom ook wel *permanent vermogen*.

Langlopende schulden

Er is ook geld geleend. Dit kan de ondernemer bijvoorbeeld bij een bank of een familielid doen. Als er geld wordt geleend, is dit meestal voor een periode langer dan één jaar. In vaktaal spreek je dan van **langlopende schulden**. Een voorbeeld van een langlopende schuld is een hypothecaire geldlening.

Kortlopende schulden

Leveranciers zijn vaak bereid goederen te leveren die je pas over een paar weken moet betalen. In dit geval spreek je over **kortlopende schulden**. Voorbeelden van kortlopende schulden zijn een bankkrediet (rekening-courantkrediet) en schulden aan leveranciers (de crediteuren).

Figuur 7

Roel Seidell

Praktijkvoorbeeld 2

Stel de balans samen van Daphne Koster (2)

Gegeven

Zie de balans van Daphne Koster per 1 januari 2022 zoals uitgewerkt in deel 1 van praktijkvoorbeeld 2.

Gevraagd

Deel de balans van Daphne Koster per 1 januari 2022 in als een liquiditeitsbalans.

Uitwerking

De liquiditeitsbalans van Daphne ziet er op 1 januari 2022 als volgt uit:

Debet	Balans Daphne Koster per 1 januari 2022		Credit
<i>Vaste activa</i>		<i>Eigen vermogen</i>	€ 200.000
Winkelpand	€ 320.000	<i>Langlopende schulden</i>	
Bestelauto	€ 30.000	3% Hypothecaire lening	€ 230.000
Inventaris	€ 25.000	1,5% Lening	€ 15.000
<i>Vlottende activa</i>		<i>Kortlopende schulden</i>	
Voorraad goederen	€ 136.000	ING	€ 15.000
Debiteuren	€ 7.000	Crediteuren	€ 85.000
Rabobank	€ 25.000		
Kas	€ 2.000		
	€ 545.000		€ 545.000

Begrippen

Activa (assets)	Totaal aan bezittingen dat een onderneming heeft.
Administratie	Systematisch verzamelen, vastleggen en verwerken van gegevens met als doel daarmee informatie te verstrekken.
Balans (balance sheet)	Overzicht van de bezittingen, de schulden en het eigen vermogen van een onderneming op een bepaald moment.
Boekhouding (accounting)	Systematisch verzamelen, vastleggen en bewerken van financiële gegevens met als doel daarmee informatie te verstrekken.
Crediteuren (accounts payable)	Leveranciers aan wie een onderneming nog geld verschuldigd is, omdat deze goederen of diensten op rekening hebben geleverd.
Creditzijde	Rechterkant van de balans.
Debetzijde	Linkerkant van de balans.
Debiteuren (accounts receivable)	Afnemers van wie een onderneming nog geld tegoed heeft, omdat aan hen goederen of diensten op rekening zijn verkocht.
Eigen vermogen (equity)	Door de eigenaar in de onderneming geïnvesteerd vermogen. Het eigen vermogen is gelijk aan de bezittingen minus de schulden van een onderneming.
Financiële administratie	Zie: Boekhouding
Hypothecaire lening (mortgage)	Lening met een onroerende zaak als onderpand.
Interest	Vergoeding over geleend geld.
Kortlopende schulden (current liabilities)	Schulden met een looptijd korter dan één jaar.
Langlopende schulden (long term debt/long-term liabilities)	Schulden met een looptijd langer dan één jaar.
Lening (loan)	Geld dat je van derden leent tegen een interestvergoeding.
Liquide middelen (liquid assets)	Bedragen op de rekeningen Kas en Bank samen.
Liquiditeitsbalans	Een overzicht (balans) met bezittingen en schulden in scontrovorm met aan de debetzijde achtereenvolgens de vaste en de vlottende activa en aan de creditzijde eigen vermogen, langlopende schulden (lang vreemd vermogen) en kortlopende schulden (kort vreemd vermogen).
Ontvangsten (receipts)	Bedragen die je van derden ontvangt waardoor de liquide middelen (kas, bank) toenemen.
Passiva (liabilities)	Totaal aan eigen en vreemd vermogen waarover een onderneming kan beschikken.
Rekening courant	Bankrekening waar een onderneming ieder moment geld van kan opnemen of geld op kan storten.
Rekening courant krediet	Het saldo schuld of tegoed dat een onderneming heeft op zijn rekening courant bij een bank.
Uitgaven (payments)	Betalingen waardoor de liquide middelen (kas, bank) afnemen.
Vaste activa (fixed assets)	Productiemiddelen die meer dan één productieproces meegaan.
Vlottende activa (current assets)	Productiemiddelen die maar één productieproces meegaan of die snel in geld omgezet kunnen worden.